

MAGYAR PÁLOSOK

I.

PÁLOS EMLÉKNAP A PÁLOS REND
TELJES KÖRŰ PÁPAI JÓVÁHAGYÁSÁNAK
700. ÉVFORDULÓJÁN
2008. december 13.

MAGYAR PÁLOSOK

II.

PÁLOS EMLÉKNAP A 750 ÉVES
PÁLOS REND TISZTELETÉRE
ÉS ÁRVA VINCE ATYA EMLÉKÉRE

2009. február 14.
- APOKRIF ÍRÁSOK -

MAGYAR PÁLOSOK III.

Boldog Özséb, a Pálos Rend alapítója a 21. századi magyar
gyermek világában

STOFFÁN GYÖRGY VEZÉR FERENC PÁLOS SZERZETES VÉRTANÚSÁGA

1951. március 20-án a rendőrség letartóztatta Vezér Ferenc atyát, mint az úgynevezett Grósz-per egyik leendő vádlottját. Semmi köze nem volt a kalocsai érsekhez, sohasem találkoztak, sohasem beszéltek egymással. Bekerült az Andrassy út 60-ban levő ávós-központ pincéjébe. Három hónapig tartott, amíg ott a „szakemberek” - a kellő egyházi, egyháztörténeti, egyházszervezeti, gazdasági, pénzügyi ismeretekkel rendelkező, erre szakosodott specialisan kiképzett rendőrtisztek, ugyancsak szakképzett orvosok és pszichológusok, valamint testi-lelki kínzásban alaposan járatos és gyakorlott verőlegények, börtönőrök - a többi gyanúsítottal együtt őt is felkészítették a fő tárgyalásra: azt fogja majd ott is mondani, amit leírtak és megtanultattak vele. Nyolc embert végeztek ki, hogy örök csend boruljon a Vezér atyát ért égbekiáltó igazságtalanságra.

Az elnöklő Rákosi Mátyás írta alá a határozatot, többek között ezt: „Amennyiben lehetséges, a vádirat május végén, 25-26-án jelenjen meg. A tárgyalás június 2-án kezdődjék, lehetőleg úgy, hogy négy tárgyalási nap után ítéletre kerülhessen sor.”

Feltűnő, hogy a Grósz-perben a legtöbb tanút Vezér Ferenc ellen vonultatták fel a szervezők: a Pálosszentkút körüli tanyákról 15 parasztembert tartóztattak le, és Budapestre, a Markó utcai börtönbe szállították őket. Hiteles forrásból tudjuk, hogy Péter Gábor, a legfőbb ávós-főparancsnok ezt mondta nekik: „Emberetek, mi tudjuk, hogy maguk ártatlanok. Nem magukat akarjuk börtönbe zárni, hanem a katolikus egyház parasztnyúzó reakciós papjait. Csak vallják nyugodtan azt, amit mi mondunk, nem lesz semmi bántódásuk. Addig is jól ellesznek itt a ház

körül, kapnak eleget enni és cigarettát. A tárgyalás után hazamehetnek.”

A per „megszervezése” azonban nem ment olyan gyorsan, ahogyan ezt az ávós-tisztek számára Rákosiék előírták. 1951. június 11-re készült el a vádirat, június 15-én kezdődött a nyilvános tárgyalás, amely június 28-ig tartott. Ekkor hirdetett ítéletet a Pest Megyei

Vezér Ferenc

Bíróság: gyalázatos, hazug vádak alapján halálra ítélte a 37 éves Vezér Ferenc pálos szerzetest. A per mindegyik elítéltje élt az utolsó szó jogával. P. Vezér hallgatott.

A tárgyaláson az őrizetben tartott pálosszentkúti „tanúk” közül kettőt feléptettek: mint a vízfolyás, mondták az ávósok által készített és betanított szöveget Vezér atya ellen. De ezután nem kerülhettek vissza tanyai otthonaikba: nehogy elmondják a valós igazságot másoknak, rövidesen egy ellenük lefolytatott

perben őket is, s még hat letartóztattott pálosszentkúti „tanúskodó” parasztembert is halálra ítélték.

Páter Vezér Ferencet a börtönben több hónapon át igen kegyetlenül megkínózták, mégis a siralomházban a halálra ítélt és kivégzés előtt álló zárkatársainak mindvégig lelki támasza és vigasztalója volt.

Több mint egy hónapot töltött a siralomházban kivégzésre várva. A Legfelsőbb Bíróság 1951. július 31-én erősítette meg a halálos ítéletét: „a társadalmi védekezés szempontja az ennyire veszélyes egyének megsemmisítését indokolja” - írta a határozatot hozó tanácsjegyző. S ezt fűzte hozzá Molnár Erik, a hírhedt marxista történettudós, ekkor igazságügy-miniszter: „Az elítéltet a dolgozó társadalomból végleg kirekesztendőnek tartom.”

Vezér atyát 1951. augusztus 3-án, reggel, a Gyűjtőfogház udvarán akasztották fel. Sírja nem ismeretes. Hamvai ott nyugszanak valahol a budapesti Új Köztemető rabtemetőjében, a későbbi ünnepi megemlékezések színhelyévé vált 301-es parcella környékén, az azóta elhíresült, kivégzett

kommunista vezetők feltárt és azonosított sírjainak szomszédságában. 1990 után rokonai és rendtársai hiába keresték, a hivatalos szakemberek sem találták földi maradványait.

Grósz József érsek 1956. május 19-én újra elfoglalhatta Kalocsán főpásztori székét, s a püspöki kar elnöke lett haláláig, 1961. október 3-áig. Később, 1990. május 18-án rehabilitálták: a bíróság kinyilvánította, hogy nem követte el a koncepció perben neki tulajdonított bűnöket.

Vádlott-társa, az erkölcsileg és fizikailag megsemmisített pálos szerzetes hazug képe nehezen foszlik szét. Az elmúlt fél évszázad egyházellenes propagandája mély nyomokat hagyott még a vallásos emberek tudatában is. Vezér Ferenc valós képének felmutatására még 1990 után sem tettek semmi érdemlegeset a történészek, az egyháztörténészek. Pedig ő is teljesen ártatlan volt, éppen úgy, mint Grósz érsek.

Vezér atya a háború után Magyarországon is megjelenő, és egyre jobban érvényesülő kommunista ideológiában, a Szovjetunió Magyarországra nehezedő hatalmában, és a segítségével itt is propagálni kezdett, nyíltan, sőt hivatalosan is terjesztett materializmusban-ateizmusban a híveit féltette, vallásos hitükért aggódott, ahogy a magyar katolikus egyház is. A magyar társadalom jövőjét látta maga is súlyos veszedelembé kerülni. Ugyanakkor derűs, vidám, maga körül szeretetet sugárzó, az embereket megnyerő szerzetesegyéni volt, mindig másokat szolgáló, alázatos lélekkel.

Közvetlenül a háború hazai befejezése után, 1945. április 11-én a kiskunfélegyházi rendőrség őrizetbe vette kommunistaellenes kijelentések miatt. A kecskeméti ügyészség fogdá-jában tartották bezárva június 14-ig. Ekkor ügye tisztázódott, s a kecskeméti népbíróság felmentette és elengedték.

1945 nyarától a magyarországi pálos rendházak gazdasági-gondnoki ügyeit intézte; a háború utáni nehéz körülmények között fáradhatatlanul járva a kolostorokat – igyekezett szerzetestársainak nyugodt életkörülményeket biztosítani. Emellett 1946 januárjától tagja lett a szerzetesrend hazai vezetőségének. (...) Vezér atya a Boldogasszony Éve egyik utolsó nagy megmozdulásának szervezésében tevőlegesen is részt vett. 1948. október 8-án, a Magyarok Nagyszonyja háromnapos nagy búcsújárása volt Pálosszentkúton, több tízezres alföldi zarándoksereg részvételével,

Mindszenty bíboros, Pétery József váci és Hamvas Endre csanádi püspök vezetésével.

Ekkor a hazai politikai-társadalmi életben már a kommunista párt birtokában volt az irányító hatalom, s egyre fokozódtak, egyre szélesebb körűvé váltak az egyházellenes támadások. Ennek egyik kiemelkedő szakasza volt a Mindszenty bíboros ellen szervezett, szégyenteljes koncepció per, s a bíboros börtönbe vetése 1948-1949 fordulóján.

De ekkor már tervezték a következő nagy egyházüldöző hullám forgatókönyvét: a Grósz József kalocsai érsek ellen indítandó pert. Ebben szerepet szántak Vezér Ferenc atyának is, a rendőrség nyilván számon tartotta hat évvel azelőtti, két hónapos fogvatartását. Azóta azonban semmiféle „ügye” nem volt: lelkiismeretes buzgósággal élte szerzetesi életét, szolgálta a hívek közösségét, segítette rendtársai munkáját.

Közben az uralkodó hatalom az 1950. szeptember 7-én kiadott törvényerejű rendelettel megvonta a magyarországi szerzetesrendek működési jogát. Négy szerzetesrendet meghagytak, de azok rendtagjainak számát is a minimumra kellett csökkenteni; rendházaik legtöbbször azoknak is elvették, állami célokra hasznosították.

Rajtuk kívül az összes többi szerzetesrend tagjainak el kellett hagyniuk rendházaikat, városokban nem telepedhettek le, egymással kapcsolatot nem tarthattak, s hosszú időn át rendőri megfigyelés alatt álltak. Legtöbbször egyházi szolgálatot sem vállalhattak. 1950-ben a magyarországi pálos kolostorok is elnéptelenedtek, a szerzetesek szétszóródtak.

Ettől kezdve „hivatalosan” a pálos szerzetesrend nem létezett Magyarországon.

Vezér Ferenc bíróság előtti szerepeltetésével a kommunista hatalom ezeket az 1950 szeptemberében kolostoraikból erőszakkal elűzött férfi és női szerzeteseket (több mint tízezen voltak!) akarta lejártni, rossz hírbe hozni. Sőt ekkor már ennél is tovább mentek, legfelsőbb pártvezetői utasításra: a megrendezendő per során a bírói székéből, a népügyész vádjából s a manipulált vallomásokból elhangzott szövegek azt a képzetet kelthették az ország lakosságában (hiszen heteken át ezt írták az újságok, harsogta a rádió), hogy a szerzetesek – 1950 szeptemberében történt szétszórásukig – mérhetetlen erkölcsi fertőben éltek kolostoraikban, földi-evilági javakban és élvezetekben dúskálva. S ezekre bízták a

katolikus hívek leányaikat és fiaikat, ők prédikáltak a tiszta életről, a tisztes szegénységről... – szöveg hivatalos propagandaszöveg.

A készülő per anyagának tartalmát már előzetesen megszabta a kommunista párt vezetősége. A részletes tervezetet Révai József, a párt legfőbb ideológusa készítette el 1951. április 24-i dátummal. Ezt a párt legfőbb vezetőiből álló Titkárság május 4-i ülésén fogadta el.

Néhány részlet az elfogadott előterjesztésből: A per vádlottjait „amalgám” módszerrel kell kiválogatni: a pálosokon kívül vádlott legyen a ciszter rendfőnök és néhány püspök. A pernek bizonyítania kell, hogy a vádlott püspökök a régi rend visszaállítását akarják. A pernek bizonyítani kell, hogy a legfontosabb szerzetesrendek, megszegve az egyezményt és az állam törvényét, illegálisba vonultak, szervezett államellenes működést fejtenek ki, a reakciós püspökök tudtával és segítségével. A pernek bizonyítani kell, hogy a szerzetesrendek és tagjaik erkölcsi mocsárban éltek. A pert úgy kell előkészíteni, hogy a tárgyalás legkésőbb május végén meglegyen.

Vezér Ferencről akkor is tudták, ma is tudjuk, hogy igazi arca ez volt: mély szerzetesi lelkiség, felelősséggel átélt hivatástudat, mindenkire szétszóró szeretet, dinamikus-alkotó szervezőtehetség, mozgékony aktivitás. Erkölcsileg tiszta, Istenért és embertársaiért széles körben tevékeny, ugyanakkor derűs, jó kedélyű, nyíltszívű pálos volt ez a fehér barát, Vezér Ferenc atya, főegyházmegegyénk – szinte mindenki előtt ismeretlen – mártírja.

Emlékére állította a közelmúltban a Pálos Rend – működésének legfőbb színhelyén – a gellérthegyi Szikla-templomban azt a gyönyörű, művészi fafaragású oltárt, amely Ferencz Béla alkotása. Az erről készült képes levelezőlap is országszerte hirdeti: „Vezér Ferenc pálos vértanú emlékére.”**

*Az amalgám-módszer kifejezés jelentéstartalma: az egyháznak ne csupán egyetlen területére mérjenek csapást egy-egy koncepció perrel, hanem egy-egy peren belül úgy válogassák össze a vádlottakat (akik számos esetben nem is ismerték egymást), hogy azokon keresztül minél szélesebb hívőréteg megtévesztését éri el, minél több egyházi terület rombolását szétzilálását idézzék elő.

** Vezér Vizer Ferenc formális rehabilitálása időközben megtörtént.

Az igazak emlékezte legyen áldott!

Elhangzott a 2009. február 14-i második pálos emléknapon